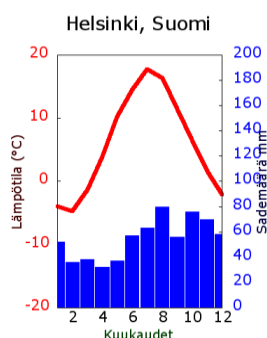

MAAPALLO

- Maanosia on seitsemän: Eurooppa, Aasia, Afrikka, Etelä-Amerikka, Pohjois-Amerikka, Australia ja Etelämanner.
- Kolme valtamerta ovat: Atlanti, Tyynimeri ja Intian valtameri.
- Jonkun paikan sijainti maapallolla kerrotaan leveys- ja pituuspiirien avulla.
- *Leveyspiirit* ovat kartalla vaakatasossa kulkevia viivoja. Maapallon keskellä kulkeva leveyspiiri (0°) on *päiväntasaaja*.
- *Pituuspiirit* ovat kartalla pystyssä kulkevia viivoja. 0° -pituuspiiri kulkee Ison-Britannian kautta (Englanti).
- Kun katsotaan leveys- ja pituuspiirin risteyskohta, saadaan paikan sijainti *koordinaatteina* (esim. 30° N, 90° E). Ensin katsotaan vaakasuora, sitten pystysuora viiva.

LÄMPÖTILA JA SADEMÄÄRÄ

- Aurinko paistaa päiväntasaajalle suoraan. Siksi päiväntasaajalla on kuuma.
- Hyvin etelässä ja pohjoisessa auringon säteet tulevat maahan vinosti. Siksi siellä on kylmä.
- Lämpötilaan vaikuttaa myös se, kuinka korkealla ollaan. Mitä korkeammalle vuoristossa mennään, sitä kylmempi ilma on.
- Lämpötilaan vaikuttavat myös merivirrat. Lämmin merivirta tuo lämmintä ilmaa, kylmä merivirta kylmää ilmaa.
- Merivirrat vaikuttavat myös siihen, kuinka paljon sataa. Lämmin merivirta tuo rannikolle sadetta. Kylmä merivirta aiheuttaa rannikolle kuivuutta. Esimerkiksi maailman kuivin autiomaa, *Atacama*, on syntynyt Perun kylmän merivirran kohdalle. Merivirran takia sateet satavat jo merelle, eikä rannikolle riitä sadetta.
- Jonkun paikan ilmastoa voidaan kuvata ilmastodiagrammin avulla. Alhaalla ovat kuukaudet. Siniset pylväät kertovat jokaisen kuukauden keskimääräisen sademäärän. Punainen viiva kertoo lämpötilan.

KASVILLISUUSVYÖHYKKEET

- Kylmän ilmaston alueella on *tundraa*. Tundran kasvillisuus on matalaa. Siellä ei kasva puita, koska maa on aina jäässä.
- Suomi kuuluu *havumetsävyöhykkeeseen*.
- *Lehtimetsävyöhykkeellä* on paljon lehtipuita, jotka pudottavat lehtensä talveksi.
- *Välimerenkasvillisuus* on sopeutunut kuivaan ilmastoon. Se on nahkealehtistä ja ainavihreää.
- *Aroilla* kasvaa heinää. Aroilla ei kasva puita, koska siellä on liian kuivaa. Maaperä on hedelmällistä.
- Päivätasaajalla on kuuma ja kostea ilmasto. Kasvillisuus siellä on *sademetsää*. Sademetsässä on paljon kasveja ja eläimiä.
- Aavikoilla on kuivaa ja kuumaa. Kasvillisuutta on vähän.
- *Savannilla* vuorottelevat kuiva- ja sadekausi. Puita on siellä täällä. Savanneja esiintyy kuumilla alueilla aavikoiden ja sademetsän välissä.

MERET

- Rannikkovaltioista joutuu meriin paljon muoviroskia. Merivirrat keräävät roskat suuriksi lautoiksi. Suurin *jätelautta* on Tyynellä valtamerellä.
- Eläimet syövät muoviroskia, koska ne luulevat niitä ruuaksi. Roskia voi jäädä myös kiinni eläimiin ja ne kärsivät.
- Muovit hajoavat meressä pienemmiksi paloiksi, joita kutsutaan *mikromuoveiksi*. Ne voivat joutua myös ihmiseen, jos ihminen syö mikromuovia syönyttä kalaa.